

กลุ่มผลประโยชน์ในกระบวนการเมืองไทย
: ศึกษากรณีสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การปราบปรามคหหลวง

นางประกายเพชร นิชานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

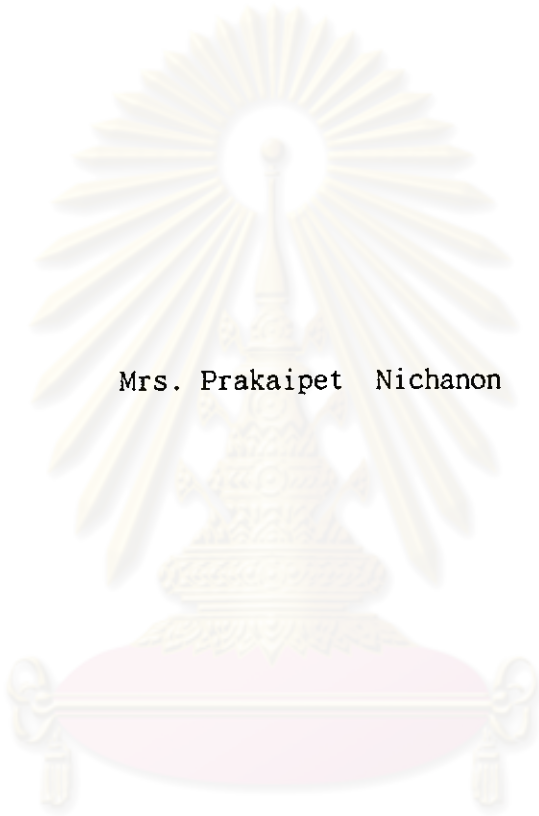
พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-452-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16418811

INTEREST GROUPS IN THAI POLITICAL PROCESS : A CASE STUDY
THE METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY MEPELOYEES' ASSOCIATION

Mrs. Prakaipet Nichanon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ประกายเพชร นิษานนท์ : กลุ่มผลประโยชน์ในกระบวนการเมืองไทย : ศึกษาภาคีสมาคม
พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปานครหลวง (INTEREST GROUPS IN THAI POLITICAL
PROCESS : A CASE STUDY OF THE METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY
EMPLOYEES' ASSOCIATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 237 หน้า.
ISBN 974-632-452-7

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อสรุปทั่วไปเกี่ยวกับมูลเหตุการก่อตั้งและการแสดงบทบาท
ทางการเมือง ในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ของสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ การประปานครหลวง
การศึกษาใช้วิธีการวิจัยข้อมูลเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า มูลเหตุในการก่อตั้งสมาคมนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปานครหลวงนั้น
เกิดจากการที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้ยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 23
กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 และต่อมาได้ยุบเลิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจทั้งหมด รวมทั้งสหภาพแรงงาน
การประปานครหลวงด้วย รัฐบาลเปิดโอกาสให้พนักงานรัฐวิสาหกิจตั้งองค์กรใหม่ได้ตาม พ.ร.บ.สมาคม
พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 พนักงานการประปานครหลวง จึงต้องก่อตั้งสมาคมฯ ขึ้นด้วย
เหตุนี้ แม้จะพบว่าสิทธิในการรวมกลุ่มและเรียกร้องผลประโยชน์ได้ลดลงจากตอนเป็นสหภาพแรงงาน
หลายประการ

การศึกษามหาบทของสมาคมนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปานครหลวงนั้น พบว่ามี
3 บทบาท คือ บทบาทต่อสมาชิกและฝ่ายบริหาร บทบาทต่อสังคม และบทบาททางการเมือง การศึกษา
ได้เน้นบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งสมาคมนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปา
นครหลวง ได้มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มสมาคมนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
สหภาพแรงงานเอกชน และบางครั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์การแรงงานต่างประเทศ ทำให้พลังการ
เคลื่อนไหวเข้มแข็ง และมีอำนาจการต่อรองสูงและประสบความสำเร็จในการเรียกร้องเสมอ

บทบาทการเรียกร้องผลประโยชน์ของสมาคมนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปานครหลวง
มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ จึง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ถูกควบคุมมาก
เป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามกลุ่มผลประโยชน์ยังมีความจำเป็นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ภาควิชา ..... การปกครอง .....
สาขาวิชา ..... การปกครอง .....
ปีการศึกษา 2537 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม .....

C431753 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD: LABOUR UNION / STATE ENTERPRISE / INTEREST GROUP

PRAKAIPET NICHANON: INTEREST GROUPS IN THAI POLITICAL PROCESS : A
CASE STUDY OF THE METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY EMPLOYEES'
ASSOCIATION. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.DR.PRICHA HONGSKRAILERS,
237 pp. ISBN 974-632-452-7

Based on documentary research, this study is primarily aimed to draw a general conclusion about the rational behind the foundation of The Metropolitan Waterworks Authority Employees' Association (MWAEA) as well as its active role as an interest group.

It is found that after the National Peace Keeping Council (NPKC) had seized the power from the government on feb 23, 1991 all state enterprise labour unions were dissolved including The Metropolitan Waterworks Labour Union. However, the new government later passed the State Enterprise Employees' Association 1991 bill which permitted state enterprise employees to form new unions. The Metropolitan Waterworks Authority Employees' Association, therefore, was established yet with less influence and negotiating power. As for the role of the MWAEA, the study reveals that it has played 3 major roles including the role to its members and the management as well as the social and political roles.

Focusing on the MWAEA's role as a political interest groups, the study also finds that the MWAEA has joined other associations of state enterprise employees and private labour unions to urge the government for their interest gains. With occasional supports from foreign labour unions, the MWAEA has emerged as a powerful association with strong negotiating power. It has achieved a large measure of success over the years

Since the movement of the MWAEA has strong impact on society in addition to the country's economic and political systems, it's no surprise that the government has kept a close eye on it. However, it is still one of the interest groups essential for the democratic system.

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต *M: new*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *She*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขसारัญญ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว กรรมการ ซึ่งผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ศิษย์อย่างยิ่ง จนผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นสถาบันการศึกษาที่ดีเลิศ

สิ่งที่ผู้ศึกษาอยากจะประกาศให้ทราบตลอดมาก็คือ นอกจากบิดา-มารดา แล้ว ยังมีผู้มีพระคุณยิ่งที่อุปการะเลี้ยงดูข้าพเจ้ามาตั้งแต่อายุ 13 ปี หลังจากบิดาเสียชีวิต ก็คือ คุณลุงแจ่ม-คุณป้าเพียงใจ กองพลพรหม และบุตรชาย-บุตรสะใภ้ของท่านคือ นายวิจักขณ์-รองศาสตราจารย์ จารุณี กองพลพรหม ซึ่งขอระลึกถึงพระคุณท่านตลอดไป

ขอขอบคุณข้าราชการ กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กองแรงงานสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน สำนักงานเลขานุการกรม และห้องสมุด แห่ง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่การประปานครหลวง ที่ได้อนุเคราะห์เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ คุณธรรมบุญ นิษานนท์ ผู้ให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา

นางประกายเพชร นิษานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 แนวความคิดเกี่ยวกับสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ในฐานะกลุ่ม ผลประโยชน์.....	13
3 ความเป็นมาของสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และการก่อตั้ง.....	53
4 การก่อตั้งและบทบาทกลุ่มผลประโยชน์ : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาคมพนักงาน รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์การประปานครหลวง.....	103
5 บทวิเคราะห์.....	161
รายการอ้างอิง.....	179
ภาคผนวก.....	185
ประวัติผู้เขียน.....	237

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย